

Beslisnota voor het college van B&W

Onderwerp: Gezamenlijke opgave opvang asielzoekers Wijchen

Voorgesteld besluit

het college van B&W besluit:

1. een asielzoekerscentrum in te richten met vooralsnog 300 plaatsen, in de gemeente Wijchen, als aandeel in de gezamenlijke opgave opvang asiel van de gemeente Druten en Wijchen.
2. locatie aan de Teersdijk naast nummer 49 te Wijchen, kadastraal bekend WCN00C 1912G en 1911G, aan te wijzen als locatie voor realisatie van de in beslispunt 1 genoemde opvanglocatie.
3. geheimhouding op te leggen op de locatie zoals genoemd in beslispunt 2 alsmede op de argumenten en tegenargumenten en risico's die betrekking hebben op beslispunt 2 (argument 2.1. en tegenargument 2.1) en de bijlages die betrekking hebben op de locatie.
4. met de grondeigenaar/ontwikkelaar de locatie te ontwikkelen tot asielzoekerscentrum en vervolgens de locatie beschikbaar te stellen aan het COA voor de duur van 5 jaar met een mogelijke verlenging van nog eens 5 jaar.
5. de locatie na 5 of 10 jaar beschikbaar te stellen voor huisvesting van arbeidsmigranten en/of andere doelgroepen met een tijdelijke woonbehoefte.
6. het aanbod van de gemeente Druten te beschouwen als gewenste bijdrage in de gezamenlijke opgave opvang asielzoekers.
7. deze beslisnota ter informatie ter beschikking te stellen aan de gemeenteraad middels bijgevoegde informatienota: Uitwerking gezamenlijke opgave van de gemeenten Wijchen en Druten met betrekking tot de opvang asielzoekers.

Aanleiding

Het nijpende tekort aan voldoende opvangplekken voor asielzoekers vraagt per direct een bijdrage van gemeenten om uit deze landelijke opvangcrisis te komen en te blijven. Door regie te pakken op de genoemde opgave (*zie beslisnota 108972*), erkennen wij als gemeenten Druten en Wijchen de urgentie van de opgave en willen we proactief locaties aanbieden die we zelf het meest geschikt vinden (en voorkomen dat locaties aangewezen worden). De gezamenlijke opgave opvang asielzoekers van de gemeenten Druten en Wijchen is door beide colleges in overleg opgesteld. We lopen hiermee vooruit op de invoering van de Spreidingswet en volgen daarmee het advies op van de Raad van State (*zie beslisnota 108972*).

In deze beslisnota staat de gezamenlijke opgave beschreven en is het Wijchens besluit toegelicht. Door in beide gemeenten het eigen onderdeel vast te stellen en te besluiten dat de bijdrage van de andere gemeente de gewenste is, wordt het totale plan een feit. Doordat er sprake is van wederzijdse besluitvorming is er sprake van gezamenlijk commitment.

De gezamenlijke opgave asiel bestaat uit de volgende onderdelen:

1. *Asielopvang: één flexibel en duurzaam asielzoekerscentrum*

De gemeenten Wijchen en Druten beschouwen de taakstelling voor opvang van asielzoekers als een gezamenlijke opdracht.

De taakstelling voor de Spreidingswet wordt gebaseerd op de prognose van het COA die door het ministerie van Justitie en Veiligheid tweejaarlijks wordt vastgesteld. De

prognose van het COA voor 2024 is een aantal van 75.544 opvangplekken landelijk (januari 2023). De taakstelling per gemeente wordt bepaald op basis van het inwoneraantal van de gemeente. Dit betekent een aantal van circa 84 asielzoekers voor de gemeente Druten en circa 178 voor de gemeente Wijchen. Gezamenlijk 262 opvangplekken.

De verwachting is dat de behoefte aan opvangplekken de komende jaren toeneemt. Dit betekent dat we een locatie willen inrichten met een omvang van vooralsnog 300 asielzoekers. Dit is een omvang waarbij het COA de volledige verantwoordelijkheid voor beheer en exploitatie op zich neemt. De locatie moet flexibel zijn om wisselingen in de taakstelling op te kunnen vangen. Daarnaast vinden wij het wenselijk dat de locatie duurzaam inzetbaar is voor andere doelgroepen.

Om tot een besluit te komen waar deze locatie ingericht kan worden hebben we een afwegingskader gebruikt. De gemeente Wijchen neemt in deze opgave haar verantwoordelijkheid omdat zij een locatie heeft die voldoet aan alle eisen van het afwegingskader en de omvang aansluit bij het gewenste percentage asielzoekers versus overige inwoners.

2. Crisisnoodopvang: tijdelijke voorziening

Voor de korte termijn is de inzet van crisisnoodopvang nodig. Om de gemeente Wijchen de tijd te bieden een asielzoekerscentrum in te richten neemt de gemeente Druten de verantwoordelijkheid om een crisisnoodopvanglocatie voor asielzoekers te realiseren met circa 100 opvangplekken. Maar het gaat niet alleen om de urgentie van dit moment. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor een humaan asielbeleid, willen we ook in de toekomst crisisnoodopvang kunnen bieden: voor als de nood hoog is en er opnieuw een beroep door de regio op de gemeenten wordt gedaan om uit een asielcrisis te komen. De verantwoordelijkheid voor de inrichting, bemensing en het beheer van crisisnoodopvang ligt in dit geval bij gemeente Druten. Deze afspraak blijft van kracht gedurende de periode dat de gemeente Wijchen het asielzoekerscentrum voor de gemeente Druten en Wijchen beschikbaar heeft.

3. Huisvesting voor statushouders waaronder alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Er verblijven op dit moment veel statushouders in opvanglocaties, wachtend op een beschikbare woning. Dit heeft geleid tot verhoging van de taakstelling van gemeenten. Extra opvang van statushouders in corporatiewoningen lijkt voor zowel Wijchen als Druten vooralsnog haalbaar.

Binnen de statushouders is er een kwetsbare groep van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Deze groep vraagt om een beschermde woonomgeving met begeleiding om in te burgeren. Ook deze opgave is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. De gemeente Druten neemt de verantwoordelijkheid om de komende 5 jaar 25 statushouders van de taakstelling van Wijchen over te nemen en te plaatsen. Gemiddeld over de afgelopen 5 jaar gerekend betekent dit voor Wijchen een vermindering van circa 10% op de gemiddelde jaarlijkse taakstelling. Voor Druten is dit aantal een verhoging van circa 20% op de gemiddelde jaarlijkse taakstelling. Onder deze Drutense opgave valt ook de kwetsbare doelgroep van alleenstaande minderjarige vreemdelingen door hiervoor passende huisvesting te verzorgen en/of beschikbaar te stellen aan het Nidos.

Van dit bovenstaande pakket is in gezamenlijkheid door beide colleges overeengekomen dat Wijchen:

- Een asielzoekerscentrum gaat realiseren voor vooralsnog 300 opvangplekken en deze beschikbaar stelt aan het COA voor de duur van 5 jaar met mogelijke verlenging van 5 jaar.

Van dit bovenstaande pakket is in gezamenlijkheid door beide colleges overeengekomen dat Druten:

- Een crisishulpopvang gaat realiseren met een omvang van circa 100 opvangplekken, totdat het asielzoekerscentrum in Wijchen gereed is. En wanneer hier in de komende 5 jaar in de regio opnieuw een beroep op wordt gedaan voor Druten en Wijchen.
- Om in de komende 5 jaar, 25 statushouders van de taakstelling van Wijchen te plaatsen. Onder deze Drutense opgave valt ook de kwetsbare doelgroep van alleenstaande minderjarige vreemdelingen door hiervoor passende huisvesting te verzorgen of beschikbaar te stellen aan het Nidos.

Van dit bovenstaande pakket is in gezamenlijkheid door beide colleges overeengekomen dat:

- De samenwerking geldt voor de duur van 5 jaar met de optie deze met 5 jaar te verlengen.
- Indien er sprake is van een verlenging na 5 jaar de afspraken over de gezamenlijke opgave opnieuw besproken en vastgelegd worden.
- Minimaal eenmaal per jaar een evaluatie van de samenwerking in de asielopgave plaats vindt met beide colleges.
- Wanneer de taakstelling van opvang asielzoekers of huisvesting van statushouders substantieel afwijkt van de taakstelling van moment van besluitvorming dit reden kan zijn om de afspraken over de gezamenlijke opgave te herzien
- Eventuele kosten die niet door het Rijk worden gedekt naar verhouding van de omvang van de gemeente tussen Druten en Wijchen worden gedeeld.

We hebben met bovenstaand plan een evenwichtige, eerlijke en duurzame uitwerking gemaakt in de gezamenlijke opgave Asiel waarbij we rekening hebben gehouden met de verschillende inwonersaantallen van beide gemeenten.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
04-04-2023 28-03-2023	Z/23/108972 Beslisnota Gezamenlijke opgave opvang asielzoekers Z/23/112781 Beslisnota intentieovereenkomst asielopvang Teersdijk ong.

Gewenst resultaat

De gemeenten Druten en Wijchen hebben gezamenlijk hun verantwoordelijkheid genomen in de asielopgave en geven hier uitvoering aan. De gezamenlijke opgave is verdeeld tussen beide gemeenten. Gezamenlijk pakken de gemeente hun verantwoordelijkheid en leveren ze hun bijdrage aan de regionale en landelijke afspraken opgave asiel.

Argumenten

- 1.1. *We bieden een asielzoekerscentrum omdat deze opgave past bij de omvang van de populatie van de gemeente Wijchen*

De gemeente Wijchen heeft eerder een asielzoekerscentrum gehad met een vergelijkbare omvang. We hebben destijds gemerkt dat deze omvang op een breed draagvlak kon rekenen. Als gemeente Wijchen hebben we in ons coalitieakkoord opgenomen dat we een sterke partner willen zijn in de regio Rijk van Nijmegen. Door een locatie van deze omvang in te richten pakken we gezamenlijk met Druten deze verantwoordelijkheid.

1.2. Schaalgrootte locatie zorgt voor volledige overname door COA

Door te kiezen voor een asielzoekerscentrum voor de duur van 5 jaar met mogelijke verlenging van 5 jaar, met een omvang van vooralsnog 300 plaatsen neemt het COA de exploitatie en de bemensing van de locatie volledig in beheer. Er is dan sprake van 24-uurs begeleiding van deze kwetsbare groep en de verhuisbewegingen door het land worden beperkt. Bij kleinere opvanglocaties komt een gedeelte van deze taken bij de gemeente te liggen. Indien de locatie een omvang heeft van 300 plaatsen neemt het COA de exploitatie en bemensing van de locatie volledig in haar beheer. Hierdoor is er geen sprake van begrotingsrisico's voor de gemeente Wijchen

1.3 Eén locatie vraagt minder van onze regionale samenwerkingspartners

Door één locatie in te richten voor Druten en Wijchen doen we beperkter een beroep op onze samenwerkingspartners in het onderwijs en de zorg, op handhaving en de politie. Daarnaast is het bij een omvang van 300 asielzoekers mogelijk om een aantal voorzieningen in te richten zoals medische zorg en IND-faciliteiten. Bij twee kleinere voorzieningen is dit niet haalbaar en word je afhankelijk van een grotere voorziening in de regio. Eén grotere locatie is op vele fronten effectiever en efficiënter dan twee kleinere locaties.

2.1 De gekozen locatie past volledig in het gehanteerde afwegingskader

Een afwegingskader met uitgangspunten en randvoorwaarden (zie bijlage) heeft geleid tot de keuze van de locatie. Er zijn meerdere locaties beoordeeld en deze locatie voldoet het beste aan de criteria. De locatie is goed te bereiken met openbaar vervoer. Het centrum van de gemeente Wijchen en het winkelcentrum Dukenburg (gemeente Nijmegen) zijn op loop- en fietsafstand en goed bereikbaar en de Berendonck biedt recreatiemogelijkheden.

De locatie is niet in gemeente-eigendom. De gemeente en de projectontwikkelaar/grondeigenaar hebben gezamenlijk de ambitie om een duurzaam gebouw te realiseren voor in eerste instantie de opvang van asielzoekers. De projectontwikkelaar heeft ervaring met het bouwen van multi-inzetbare locaties. De locatie wordt voor 5 jaar, met mogelijke verlenging van 5 jaar, ingezet als asielopvang en daarna voor arbeidsmigranten en/of andere doelgroepen met een tijdelijke woonbehoefte. De gemeente Wijchen en de ontwikkelaar hebben een intentieovereenkomst getekend waarbij de ontwikkelende partij zich inzet om in overleg en naar richtlijnen van het COA, en binnen de randvoorwaarden van de gemeente, de opvanglocatie te realiseren. De omvang van het perceel is voldoende om flexibel in te kunnen spelen op veranderende huisvestingsbehoefte.

4.1 Een asielzoekerscentrum moet meerjarig beschikbaar zijn

In de Spreidingswet wordt aangegeven dat een locatie voor minimaal 5 jaar met een mogelijke verlenging van nog eens 5 jaar beschikbaar moet zijn. Dit om uit de huidige opvangcrisis voor asiel te komen en te blijven. Crisisnoodopvang is kostbaar, vraagt veel personele inzet en biedt vaak een minder humane oplossing. Voor asielzoekers is het van belang dat ze naar een locatie gaan waar ze in afwachting van hun besluitvormingsproces kunnen verblijven zonder voortdurend te moeten verhuizen omdat de crisisnoodopvanglocatie weer sluit.

5.1 We zetten in op duurzaamheid

We willen duurzaam bouwen binnen de gemeente Wijchen en zodoende verspilling, onnodige milieubelasting en kapitaalverlies voorkomen. Door het gebouw voor andere doelgroepen met tijdelijke woonbehoefte beschikbaar te stellen dragen we bij aan de ambities van de duurzame gemeente die wij willen zijn.

6.1 Het aanbod van de gemeente Druten in de asielopgave is passend en gewenst.

De gemeenten Druten en Wijchen besluiten beide om de asielvraagstukken in gezamenlijkheid op te pakken en daarmee hun verantwoordelijkheid te nemen in een groot maatschappelijk vraagstuk. De uitwerking van de asielopgave zoals beschreven is overeengekomen met beide colleges en zien we als passend en gewenst. De gemeente Druten is voor ons een betrouwbare partner waardoor we met vertrouwen werken aan de uitvoering van een gezamenlijke meerjarige opgave welke in verhouding staat tot de omvang en het draagvermogen van onze beider gemeenten. We zien de opgave als realistisch en uitvoerbaar.

Tegenargumenten en risico's

1.1. Het aantal op te vangen asielzoekers is voor de gemeente Wijchen lager dan 300

We bieden een grotere locatie aan dan strikt noodzakelijk is voor Wijchen alleen. We kunnen hierdoor het beheer en de exploitatie van de locatie wel volledig overdragen aan het COA. Door het in gezamenlijkheid met Druten op te pakken kunnen we onze krachten bundelen. Wijchen kan zich focussen op een beperkt deel van de opgave.

2.1 Locatie ligt dicht op de gemeentegrens met Nijmegen

De asielzoekers zullen recreatief gebruik maken van de Berendonck. Om ervoor te zorgen dat ze niet alleen richting winkelcentrum Dukenburg (gemeente Nijmegen) gaan wandelen kunnen we stimuleren dat ze ook van het aanbod van het centrum van Wijchen gebruik gaan maken. Dit kunnen we positief beïnvloeden door goede informatievoorziening en door de looproute naar het centrum van Wijchen aantrekkelijk te maken met wegbewijzing, het geven van fietslessen en het beschikbaar stellen van fietsen. Er is reeds afstemming geweest met Nijmegen over de gekozen locatie. We zullen actief in gesprek blijven met Nijmegen over de uitvoering en exploitatie.

4.1 We bouwen mogelijk voor toekomstige leegstand?

We weten niet zeker of de prognoses die we nu kennen uit zullen komen en we de locatie van deze omvang voor deze tijdsduur beschikbaar moeten hebben. Doordat we de locatie zonodig eerder kunnen herbestemmen voor arbeidsmigranten en/of andere doelgroepen met een tijdelijke woonbehoefte is dit risico goed beheersbaar.

6.1 We zijn afhankelijk van Druten (en Druten van Wijchen) in het voldoen aan de asielopgave

Door een gezamenlijk plan op te stellen worden we ook afhankelijk van elkaar. Door intensieve afstemming en gelijktijdig besluiten door de colleges is er sprake van volledig commitment. Door de gezamenlijke ambtelijke organisatie zal de opgave integraal worden opgepakt. Het is één opdracht van de gezamenlijke colleges waar invulling aan wordt gegeven.

Financiële gevolgen

Op basis van Gemeentewet artikel 108, derde lid, en de Provinciewet artikel 105, derde lid, is het uitgangspunt reële compensatie van de extra kosten als gevolg van de activiteiten ten behoeve van het mogelijk maken van asielopvangvoorzieningen, overeenkomstig deze wet. Het uitgangspunt is dat gemeenten en provincies er als gevolg van het mogelijk maken van de opvang van asielzoekers, niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. Daarom worden de kosten gedekt door het Rijk. Indien er toch sprake blijkt van opbrengsten of kosten die niet door het Rijk worden gedekt, worden deze naar verhouding van de omvang van de gemeente tussen Druten en Wijchen gedeeld. Nadere uitwerking van de financiële consequenties voortvloeiend uit de gemaakte afspraken over de uitwerking van de gezamenlijke opgave volgt nog. Bij het uitbesteden van het asielzoekerscentrum aan het COA worden de ontvangen budgetten ook meegegeven voor de inrichting en exploitatie. Dit zal worden opgenomen in het Bestuursakkoord.

Communicatie

Direct omwonenden van de locatie worden 12 april 's ochtends als eerste geïnformeerd met een brief. Ook nodigen wij hen uit voor een besloten informatieavond op 18 april 2023.

We versturen op 12 april in de ochtend een persbericht en in de middag is er een gezamenlijk persgesprek Druten en Wijchen onder embargo. De pers mag publiceren vanaf 12 april 2023 20:30 uur. Ook plaatsen we dan informatie en veelgestelde vragen en antwoorden op onze website.

Uitvoering of Vervolgstappen

Wij streven ernaar om op 11 april een besloten raadsvergadering te beleggen voor de beide afzonderlijke gemeenteraden in Wijchen en Druten. Zo snel mogelijk na deze bijeenkomst worden in Wijchen de direct aanwonenden van de beoogde locatie van een asielzoekerscentrum geïnformeerd middels een brief. Daarna vindt nog een besloten bijeenkomst met hen plaats.

Geheimhouding:

Er ligt geheimhouding op de nota's inclusief bijlagen tot 12 april 2023 uur tot 20:30 uur. Dit zodat de direct omwonenden van de locatie in de ochtend eerst geïnformeerd kunnen worden met een brief. Ook zal de pers op 12 april 2023 onder embargo worden geïnformeerd.

Bijlagen

- Verklarende begrippenlijst (bijlage 1)
- Afwegingskader asielzoekerscentrum (bijlage 2)
- Plankaart locatie asielzoekerscentrum (bijlage 3)
- Vogelvluchtfoto's locatie (bijlage 4.1 en bijlage 4.2)
- Informatienota: Uitwerking gezamenlijke opgave van de gemeenten Wijchen en Druten met betrekking tot de opvang asielzoekers (zaaknummer 111134)
- Beslisnota: Opheffen geheimhouding (zaaknummer 111136).